

Khosro Azizi Asl

Kotoutumisen kynnyksellä

Kaunis – mutta erilainen dokumenttielokuvan
tuotantoprosessin kuvaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuvan ja television koulutusohjelma

Opinnäytetyö

28.5.2014

Tekijä(t) Otsikko	Khosro Azizi Asl Kotoutumisen kynnyksellä
Sivumäärä Aika	32 sivua + 2 liitettä 28.5.2014
Tutkinto	Medianomi (AMK)
Koulutusohjelma	Elokuvan ja television koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Elokuva ja televisiotyö
Ohjaaja(t)	Kai Ansio (edit)
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata suomen kielen oppimisprosessia maahanmuuttajille. Kaunis - mutta erilainen dokumenttielokuvassa haastatellaan kaksi suomen kieltä oppineita maahanmuuttajia ja kaksi suomalaista asiantuntijaa sekä maahanmuuttajien kotoutumisesta kiinnostunutta toimittajaa.</p> <p>Työ muodostuu kahdesta osasta, kirjallinen osaa, jossa pohditaan miten työskentely suomea ei äidinkieltä puhuvan henkilön kanssa vaikuttaa kaksoisroolia ja kommunikointia sekä millaisia haasteita tuottaja on kohdannut prosessin aikana. Lopulta pohditaan miten tällaisia tuotantoja voitaisiin tuottaa. Kognitiivinen osassa, kuvataan "Kaunis - mutta erilainen" dokumentin eri vaiheita.</p> <p>Yleinen käsitys on, että suomen kieli on vaikea maahanmuuttajille. Kielen oppiminen on kuitenkin henkilökohtainen ja jokainen voi itse määrittää kielen oppimisen haasteitaan. Dokumentissa kuvataan kielen oppimisen prosessi maahanmuuttajille sekä suomen oppimisen haasteita suomalaisten näkökulmasta.</p> <p>Työn oppina voidaan kertoa että ennakkosuunnittelu ja tuotannon huolellisella esivalmistelu on huomattava merkitys tuotannon menestymisen varmistamiseksi. Suomen kielen sujuva osaaminen on avain moneen ovien avaamiselle. Työn aikana kävi ilmi, että kielitaidolla on suuri merkitys suomalaisten luottamuksen saavuttamiseen. Työtehtävässä kielitaidolla on myös suuri vaikutus kontaktien luomiselle ja työn sujuvuutta.</p>	
Avainsanat	Dokumenttielokuva, maahanmuuttaja, suomen kieli, kotouttaminen, syrjintä', käsikirjoittaja, ohjaaja, kuvaaja, äänittäjä, valosuunnittelija, äänen jälkikäsitteijä, leikkaaja

Author(s) Title	Khosro Azizi Asl The Advent of Integration
Number of Pages Date	32 pages + 2 appendices 28 May 2014
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television, Culture & Creative Industries
Specialisation option	Film and Television Work
Instructor(s)	Kai Ansio (edit)
<p>Abstract</p> <p>The aim of my final year thesis is to describe the process of Finnish language learning for migrations. <i>Kaunis - mutta erilainen</i> "Beautiful - but different" documentary film interviews with two Finnish language speaking migrations and two Finnish experts and a Finn reporter interested in migration affairs.</p> <p>In the thesis the process, its challenges and experiences of the "<i>Kaunis - mutta erilainen</i>" document are described.</p> <p>The thesis is two part: The theoretical part, which is concentrated the communications way of people who do not speak Finnish as their native language and in the cognitive part the different processes of the document is described.</p> <p>Generally speaking people think that the Finnish language is difficult for migrations. The process of learning is personal and each individual has his/her own way and challenges of learning. In the document the language learning process and also the challenges of language from Finnish prospective is described.</p> <p>As the guideline of the thesis we can say that a pre-planned and carefully production has a significant role in order to ensure the success of production.</p>	
Keywords	Documentary film, immigration, discrimination, Finnish language, integration, film, screenwriter, director, director of photography, sound engineer, lighting designer, sound post-processor, editor

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Motivaatio.....	5
2.1. Maahanmuuttajat Suomessa	5
2.2. Maahanmuuttajien kotoutuminen.....	5
2.3. Kielen rooli kotoutumisessa.....	6
2.3.1 Kieli ja kommunikointi	7
3 Dokumentin kuvaus.....	9
3.1. Työnkulku.....	9
3.2. Dokumentin tarkoitus.....	9
3.3. Suomen kieli vaikea vai erilainen?.....	9
3.4. Suomen kielen opetus kotoutumisen edistämiseksi	10
3.4.1. kotoutumisprosessi ja viranomaisten rooli	10
3.4.2. Suomen kielen edistämisen liittyvät kirjallisuus opetu/verkkopalvelut	11
3.5. Maahanmuuttajien motivoituminen oppimaan suomen kieltä.....	12
3.5.1. Liikkuvan kuvan /TV:n rooli viestinnässä.....	12
4 Kaunis - mutta erilaisen dokumentti	13
4.1. Synopsis	13
4.2. Toteutus.....	13
4.2.1. Dokumentti tuotannon vaiheet.....	14
4.3. Kuvausvaiheet	17
4.4. Jälkituotanto.....	22
4.5. Leikkaus.....	23
5 Dokumenttielokuvan haasteet.....	25
5.1. Idea	25
5.2. Käsikirjoitus	25
5.3. Asenne	26
5.4. Kielitaidon haasteet	27
5.5. Tekijänoikeudelliset haasteet.....	27
5.6. Hallinnolliset haasteet	27
5.7. Yhden henkilön työ.....	27
5.8. Vuoden kaudessa kuvaus haasteet.....	28
5.9. Kalustojen kuljettaminen omalla autolla	28
5.10. Tiukka aikataulu kuvaus aikana	28
5.11. Kuvausluvat	28

5.12. Taloudellinen haaste.....	29
5.13. Käsikirjoituksen haasteet	29
6 Elokuvan tuotantoprosessin haasteet	30
6.1. Kielelliset haasteet ennakko tuotannossa	30
6.2. Kielihaasteet kuvauksissa.....	30
6.3. Kielihaasteet jälkituotannossa	30
7. Yhteenveto.....	31
8 Lähteet.....	32
Liite 1: Synopsis.....	33
Liite 2: Dokumenttielokuvan suunnitelma	34

1 Johdanto

Opinnäytetyöni koskee maahanmuuttajien kieli oppimisen prosessin. Se on toiminnallinen opinnäytetyö. Työn kirjallisessa osassa kuvataan dokumentti-elokuva Kaunis - mutta erilainen tuotannon prosesseista tuottajan näkökulmasta. Toimin dokumenttielokuvassa tuottajan roolin lisäksi käsikirjoittajana, ohjaajana, kuvaajana sekä ääni- ja valo suunnittelijana.

Opinnäytetyön haasteena oli dokumentin käsiteltävä aihe eli maahanmuuttajien haasteet suomen kielen oppimisessa. Toteutuksen suurimpina haasteina oli tekijän maahanmuuttotausta, joka aiheutti heti alkutaipaleessa vaikeaksi lähestyä erilaisiin viranomaisiin. Tämä näkyy erityisesti kun tekijän piti kuvata joitakin kohteita yksin, jolloin tavattiin kuvauslupaa yms.

Suomen kielen oppiminen on maahanmuuttajien ensimmäinen askel kohti kotoutumista. Sen oppiminen on suurin polku, mistä Suomeen tulleen on käveltävä. Suomen kielen oppimisprosessi on kiinnostava ja tärkeä aihe myös maahanmuuttajille, jotka aikovat opiskella suomea. Sen kautta heillä paremmat edellytykset valita opinto polkujaan ja oppia kieltä.

Yleinen käsitys on, että suomen kieli on vaikeaa maahanmuuttajien näkökulmasta. Joka henkilö voi määritellä ja arvioida omansa näkökulmasta kielen oppimisen vahvuudet ja heikkoudet. Kielen oppimisen prosessi ja työkieli maahanmuuttajille, joilla suomi ei ole äidinkieli ja haasteet niissä on osaa dokumentissa ja myös suomalaisten näkökulmasta, että minkälainen kieli on ja vaikuttaako maahanmuuttajien työelämään vai ei? Kuinka voi olla työelämän tekemisessä aktiivisesti? Riittääkö sellaista kielen taito Suomen työpaikoissa kun yleensä sanotaan, että Suomi on vaikea maa ja säännöt menee niin kuivasti. Kuinka maahanmuuttaja voi löytää sopiva työpaikka kun työttömyys on noussut Suomessa.

Olen itse osaa tässä Suomessa asuvia ryhmässä ja olen mukana haasteissa. Se vaikutti minuun, että pystyisin selittää paremmin nämä näkökulmia ja haasteita dokumenttielokuvan avulla. Alussa dokumentin prosessi oli hankala ja en löytänyt työryhmää, joiden voisimme kuvata dokumenttia. Ehdotin suullisesti monelle koulun kavereille osallistumaan minun Kaunis - mutta erilainen dokumentti elokuvan projektiin, mutta valitettavasti ei saanut mitään vastausta. Rehellisesti sanon, että sen jälkeen halusin peruuta koko dokumentin käsikirjoitusta ja kuvaus suunnitelmia ja päädyin siihen, että kirjoitan opinnäytetyöni kirjallisena eikä toteutunutta työnä. Tunsin epätoivoa ja luulin, että kaikki meni ohi, joka pitkästä aika olin suunnittelut.

Alkuvaiheessa ajattelin tehdä koko työn yksin. Sillä haluaisin haastaa itseäni ja toteuttaa omaa teostani. Haluaisin käydä kaikki dokumentin vaiheet käsikirjoituksen, synopsiksen, kuvaukset ja tuotantosopimukset ja haastattelut sekä yhteydenotot yksin. Kuten persialaisessa runossa sanotaan: "rakkaus oli mielikuvissa helppoa, mutta sitten syntyi ongelmia." Niin itsekin huomasin että tässä hankkeessa on edessä paljon haasteita, jonka takia on otettava suomalaista yhteistyökumppanin. Toteutin siis dokumentin tuottaja Kim Räisäsen kanssa. Otin Räisäseen yhteyttä marraskuussa 2012 koskien kaunis-mutta erilainen dokumentin toteuttamiseksi. Räisäsen kiinnostus maahanmuuttajien kohtaan antoi hyvän mahdollisuuden tehdä työtä yhdessä.

Ilman lehtori Teija Vuodinmäen tukea ja ohjausta en olisi saanut opinnäytetyötä. Haluan osoittaa lämpimät kiitokseni hänelle. Työskentely Kim Räisäsen kanssa on ollut antoisa. Kiitä Kimin kärsivällisyyttä ja hänen kannustava asennetta. Haluan erityisesti kiittää editointi opettaja Kai Ansio hänen kannustavasta avusta ja neuvoista dokumentin editoinnissa.

2 Motivaatio

2.1. Maahanmuuttajat Suomessa

Maahanmuuttajaväestöstä puhuttaessa käytetään yleensä tilastollisia ja oikeudellisia käsitteitä kuten ulkomaan kansalainen, ulkomailla syntynyt ja muun kielinen. Tässä oppinäyttötyössä termi maahanmuuttaja kattaa kaikki ulkomailta Suomeen muuttaneet henkilöt, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta tullessaan.

Suomen väestörakenne on poikkeuksellisesti voimakkaasti muuttumassa. Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle Suomea uhkaa työvoimapula. Vuonna 2005 työmarkkinoilta poistunut ikäluokka oli suurempi kuin niille tullut. Vaikka ikääntyneet, osa-aikaiset, työttömät ja vajaakuntoiset saataisiin työhön, kotimainen työvoiman tarjonta ei vastaisi kysyntää. Eläkeiän nousu ja syntyvyyden kasvu eivät ehdi korjata Euroopan epäedullisinta vanhushuoltosuhdetta. (Kautto 2004). Suomi on muuttumassa edullisen huoltosuhteen maasta maaksi, jossa kääntyneiden osuus on Euroopan korkeimpia. Raimo Sailaksen (23.10.2008) mukaan vanhushuoltosuhte – yli 64-vuotiaiden suhde 15–64-vuotiaisiin tulee nousemaan lähes 40 prosenttiin vuonna 2020, nykyään se on 25 prosenttia, Väestön ikääntyminen on voimakasta koko maassa, mutta suhteellisesti nopeinta se on pääkaupunkiseudulla. (Työministeriö 2007)

Ennustettua työvoimapulaa pyritään ratkaisemaan muun muassa ulkomaisen työvoiman avulla. Hallituksen maahanmuuttopoliittisessa ohjelman keskeinen tavoite on työperustaisen maahanmuuton lisääminen (Jaakkola 2009).

2.2. Maahanmuuttajien kotoutuminen

Kotoutumislain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja tukea

heidän aktiivista osallistumistaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Maahanmuuttajien kotoutumisen tehostamiseksi ja työllistymisen nopeuttamiseksi kotoutumislainsäädännössä säädetään kotoutumista edistävistä ja tukevista toimenpiteistä ja palveluista (Opetushallitus 2012).

Kotoutumislain tavoitteena on myös, että kaikki maahanmuuttajat saisivat tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa, palvelujärjestelmästä sekä kotoutumislain mukaisista kotoutumista edistävistä toimenpiteistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kotouttamiseen liittyvien asioiden valmistelusta Suomessa. Kotouttamisasiosta vastaavana ministerinä toimii työministeri Lauri Ihalainen. Kotouttamispolitiikan painopisteitä ovat muun muassa maahanmuuttajien yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja kotoutumisen kaksisuuntaisuuden tukeminen, maahanmuuttajaperheiden tukeminen sekä aikuisten maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen erityisesti suomen ja ruotsin kielen opetusta kehittämällä. Lisäksi kotouttamispolitiikassa painotetaan maahanmuuttajien kuntalaiseksi asettumista, kansainvälistä suojelua saavien maahanmuuttajien sujuvaa ja hallittua ohjautumista kuntiin sekä valtion ja kuntien hyvää yhteistyötä. Myös kansalaisyhteiskunnan kytkeminen mukaan kotouttamistyöhön on tärkeä kotouttamispolitiikan perusta. Maahanmuutto on viime vuosina sekä monipuolistunut että lisääntynyt huomattavasti. Ennusteiden mukaan ulkomaalaisten määrä Suomessa kasvaa vuoteen 2030 mennessä puoleen miljoonaan henkilöön. Onnistunut kotouttamispolitiikka edellyttää kaikkien hallinnonalojen sitoutumista yhdenvertaisuuteen, syrjimättömyyteen ja rasismien ehkäisyyn sekä myönteisen asenneilmapiirin edistämiseen (TE-2013).

2.3. Kielen rooli kotoutumisessa

Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on antaa aikuiselle maahanmuuttajalle sellaiset kielelliset, yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja

elämänhallintaan liittyvät valmiudet, joiden avulla hän pystyy selviytymään jokapäiväisen elämän tilanteissa uudessa ympäristössään, toimimaan työelämässä ja hakeutumaan jatko-opintoihin (OPH 2007). Päästäkseen yllä mainittuihin tavoitteisiin riittävän kielen taidon hankkiminen on välttämätöntä.

Alkuvaiheessa korostetaan suullisen kielitaidon opetusta. Pedagogisesta näkökulmasta katsottuna opetussuunnitelman mukaan kielikoulutus nojaa funktionaalisuuteen, tilannelähtöisyyteen ja viestintään eli toiminnalliseen kielitaitokäsitykseen.

2.3.1 Kieli ja kommunikointi

Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta yksi tärkeimmistä tekijöistä on suomen kielentaito ja sen oppiminen (TEM 2012)

Maahanmuuttajan puutteellinen kielitaito voi vaikeuttaa työhön integroitumista. Suomen kielen taito on usein keskeistä työn sujumisen kannalta, mutta lisäksi se auttaa työyhteisöön sisälle pääsemisessä, sosiaalisten suhteiden luomisessa ja sujuvoittaa yhteistyötä. Kun työn kvalifikaatiovaatimukset ovat muuttuneet, yhä useammissa töissä edellytetään hyviä vuorovaikutustaitoja ja samanmielisyyttä, jolloin kulttuurisesti erilaisten taustan ja heikomman kielitaidon omaavat maahanmuuttajat joutuvat helposti eriarvoiseen asemaan. (Työterveyslaitos 2009)

Suomen kielen taito on erittäin merkittävässä osassa työnhaussa. Hyvä kielitaito edesauttaa maahanmuuttajan integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan (Holm, Hopponen & Lahtinen 2008). Globalisaatio ja kansainvälistyminen ovat johtaneet siihen, että hyvän kielitaidon merkitys korostuu työelämässä. Maahanmuuttajien tai vieraskielisten henkilöiden onkin vaikea saada työpaikka Suomesta, mikäli heidän kielitaitonsa on rajallinen. Toisaalta heidän osaavat äidinkielenään jotakin ”vierasta” kieltä, mikä voi olla merkittävä etu..

Kielen ja kommunikointitaitojen kehityksen edellytyksenä on vuorovaikutus. Kieli on kaiken älyllisen kanssakäymisen ja toiminnan edellytys. Maahanmuuttajalla on alkukurssien jälkeen pienempi sanavarasto ja pienempi mahdollisuus ilmaista asioita yksiselitteisesti ja ilman vaaraa että syntyy väärinkäsityksiä. Jos sananvarasto on niukkaa väärinkäsityksiä saattaa syntyä siitä, että samaa kieli symbolia joudutaan käyttämään useassa eri merkityksessä.

Mitä tehokkaampi ja kehittyneempi kieli, sitä paremmin voimme ilmaista muille ajatuksemme ilman väärinkäsitysten vaaraa, oli aihe mikä tahansa, emotionaalinen tai älyllinen. Medialla on merkittävä rooli kielen oppimiseen ja kotoutumiseen.

Maahanmuuttajien kotoutumisen yksi suurimmista haasteista on suomen kielen oppiminen. Rädyn (2002) mukaan valtakielen osaaminen on ovi yhteiskuntaan. Suomen kieli on todettu yhdeksi maailman vaikeimmista, ja erityisesti Lähi-idästä kotoisin olevat maahanmuuttajat, jotka ovat pääasiallisesti pakolais-taustaisia, ovat harvoin saaneet kattavaa koulutusta kotimaassaan. Joillakin saattaa olla lukio tason tutkinto, kun taas toiset saattavat olla luku- ja kirjoitustaidottomia.

3 Dokumentin kuvaus

3.1. Työnkulku

Suunnittelin dokumentin Kaunis - mutta erilainen kuvausta käsikirjoituksen mukaan ja työryhmä oli vain kaksi henkilöä. Kim Räisänen rooli oli tuottaja ja toimittaja ja minun roolini oli käsikirjoittaja, ohjaaja, kuvaaja, valosuunnittelija, äänisuunnittelija, leikkaaja. Rooleissa pitäisi noudata ja valvoa kaikkea ja se oli hyvä kokemus minulle ja siitä tuli työn rohkeus. Tuottajan kanssa joskus olemme keskustelut käsikirjoitus ja projektin kokonaisuuden kehittämisen ja muita mahdollisuuksien varten. Joka kerta ennen kuvaaminen ja sen jälkeen tuottaja hoiti hyvin dokumenttielokuvan loppuraportointi paperit ja muut aikataulut mukaan ja suunnittelimme seuraava kohtauksen kuvaamista.

Ennen kun aloitimme kuvausta tuottajan kanssa, itse olin kuvannut täysin kesällä Helsingissä julkisissa paikoissa, joita oli hyvä kuva materiaalia.

3.2. Dokumentin tarkoitus

Maahanmuuttajat ovat kasvava osa Suomen väestöstä. Dokumentin tarkoituksena oli kuvata suomen kielen oppimisen eri vaiheita ja prosessia maahanmuuttajille heidän elämänsä eri tilanteessa.

3.3.Suomen kieli vaikea vai erilainen?

Suomen kielen professori Marko Pantermöllerin toteaa että ”Suomen kieli on erilainen, mutta ei vaikeampi kuin muutkaan kielet”. Monen maahanmuuttajan ja jopa suomalaisen mukaan suomi on maailman toiseksi vaikea kieli. Tämä asenne vaikeuttaa heidän suomen kielen oppia ja motivaatiota. Dokumentissa

kuvataan suomen kielen erilaisuutta ja halutaan osoittaa että suomen kieli on tosiaankin erilainen eikä vaikea kieli.

3.4. Suomen kielen opetus kotoutumisen edistämiseksi

Kotoutuminen tarkoittaa sitä, että maahanmuuttaja asettuu Suomeen ja oppii toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumista edistävät esimerkiksi kielen oppiminen, työ- tai opiskelupaikan löytäminen ja kontaktit suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kun ulkomaalainen muuttaa Suomeen, hän voi saada kotoutumista edistäviä palveluja. Suomen kieli on avain kotoutumiselle. Dokumentissa tavoitteeni oli tuoda esiin tätä seikkaa maahanmuuttajien elämässä.

3.4.1. kotoutumisprosessi ja viranomaisten rooli

3.4.1.1. Alkukartoitus

Alkukartoituksen tarkoitus on arvioida, mitä palveluja maahanmuuttaja tarvitsee kotoutumisen edistämiseksi. Alkukartoituksessa selvitetään esimerkiksi hakijan koulutusta, työkokemusta ja kielitaitoa. Alkukartoitus tehdään työ- ja elinkeinotoimistossa tai sosiaalitoimistossa.

Alkukartoitus tehdään maahanmuuttajalle, joka on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistossa tai saa toimeentulotukea tai pyytää itse alkukartoitusta. Alkukartoituksen tekemistä voit pyytää esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimistosta tai kotikuntasi sosiaalitoimistosta.

3.4.1.2. Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumiskoulutusta hakevalle tehdään alkukartoituksen jälkeen kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelma tehdään aina maahanmuuttajalle, joka on työtön työnhakija tai saa toimeentulotukea tai on alle 18-vuotias, jolla ei ole huoltajaa Suomessa. Kotoutumissuunnitelma on suunnitelma niistä toimenpiteistä, jotka edistävät kotoutumista. Kotoutumissuunnitelmaan voi kuulua esimerkiksi suomen kielen opiskelua, muita opintoja tai työharjoittelua. Kotoutumissuunnitelma tehdään yhdessä työvoimaneuvojan kanssa työ- ja elinkeinotoimistossa tai sosiaalityöntekijän kanssa sosiaalitoimistossa.

Kotoutumissuunnitelma täytyy tehdä viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä kun saat ensimmäisen oleskeluluvan tai rekisteröit oleskeluoikeutesi. Kotoutumissuunnitelman kesto riippuu siitä kuinka kauan tarvitset tukea kotoutumisessa. Kotoutumissuunnitelma voi tavallisesti kestää enintään kolme vuotta. Joissakin erityistapauksissa se voi olla viisi vuotta.

3.4.1.3. Kotoutumiskoulutus

Kun kotoutumissuunnitelma on tehty, voit saada kotoutumiskoulutusta. Kotoutumiskoulutusta järjestävät kunnat, työ- ja elinkeinotoimistot ja monet oppilaitokset. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta ohjaa sinut kotoutumiskoulutukseen. Kotoutumiskoulutukseen sisältyy tavallisesti suomen tai ruotsin kielen opiskelua ja suomalaiseseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja työelämään tutustumista.

3.4.2. Suomen kielen edistämisen liittyvät kirjallisuus opetus /verkko-palvelut

Suomen kielen edistämistä varten on perustettu useita erilaisia kursseja, jotka ovat joko lineaarisia sivustoja ja myös multimedian avulla.

3.5. Maahanmuuttajien motivoituminen oppimaan suomen kieltä

3.5.1. Liikkuvan kuvan /TV:n rooli viestinnässä

Median konvergenssin myötä monimediaisuudesta on tullut ilmiö media-alalla. Sisältöjen uudenlainen jakaminen on tullut mahdolliseksi teknologisen kehityksen myötä ja koska yleisö on sitä vailla, mediatyhtiöt ovat alkaneet sitä tuottamaan. Liikkuvaa kuvan rooli viestinnässä on tänä päivänä itsestään selvä asia. Oppimisen näkökulmasta liikkuva kuvalla voi ulottaa neljä ulottuvuutta: näkeminen (seeing), sitoutuminen (engaging), tekeminen (doing) ja kertominen (seying). Kukin ulottuvuuksista kytkeytyvät ihmisen oppimiseen ja tavoittavat ihmisen viestinnän tarpeita erilaisella funktioltaan.

Video soveltuu liikkeen ja toiminnan kuvaamiseen, se kuvaa elämää sellaisenaan. Valokuva on vieras elämälle, se on yksi ainoa hetki ohikiitävässä elämässä ja vieras toiminnalle. Video on enemmän sitä, miten ihmiset havainnoivat ympäröivän elämän (Kärki 2012)

Liikkuvan kuvan kerrontaan liittyvät olennaisesti kuvakoot, joilla pelaamisen kuvaajan tulee hallita kuin timpurin telttansa ja poransa. Kamera myös joko liikkuu tai ei liiku, (Boyd & Stewart & Alexander 2008, 289.) mikä erottaa sen myös tältä osin valokuvasta.

4 Kaunis - mutta erilaisen dokumentti

4.1. Synopsis

Synopsis kertoo perustiedot dokumenttielokuvasta joko yhdessä kappaleessa tai yhdessä sivussa. Synopsiksin otsikko muodostuu lause tai kahdesta, konteksti ja mitä voisi kehittää. Yhden sivun synopsiksen pitäisi kertoa aiheesta enemmän kuin otsikkoa. Se kertoo muutamalla lauseella mistä on kysymys, mitä tapahtuu ja miten tarina etenee. Se myös kertoo dokumentin käsiteltävästä teemoista, herättävästä kysymyksistä ja siitä miten se kehittyy ja miten mahdollisesti päättyy.

Dokumenttisyntesis voi olla vain alustava teksti, sillä on mahdotonta sanoa tarkasti miten dokumentin tarina etenee. Kuitenkin on hyvää pystyä suunnatta tarina ja sen kesto, mahdolliset ristiriidat jotka voivat syntyä dokumentin edetessä. Hyvä dokumenttisyntesis sitoo lukijat päähenkilöihin ja saa lukijat samaistumaan dokumentissa esitettävä henkilöön.

Kaunis – mutta erilaisessa dokumentissa synopsis oli yhden sivu pituinen (ks. liite 1).

4.2. Toteutus

Dokumentin työ toteutettiin seuraavasti:

- a) Synopsiksen kirjoittaminen
- b) Tutkimus aihepiiristä
- c) Tyylin valinta
- d) Lupien saanti
- e) back-up mahdollisuus
- f) Kuvauksen valmistus

- g) käsikirjoitus
- h) leikkaus
- i) demonstraatio
- j) Mahdollisen virheiden korjaus ja viimeistely
- k) Dokumentin esitys

4.2.1. Dokumentti tuotannon vaiheet

4.2.1.1 Ideointi vaihe

Ideointivaihe tarkoittaa tuotantoprojektin sisällöllisten perusteiden hahmottelua. Se liittyy olennaisena osana projektin nykytilan kartoittamiseen ja sen tuotoksena on synopsis, joka on esimerkiksi yhden liuskan mittainen kirjallinen kuvaus siitä, mitä ollaan tekemässä ja kenelle. Lisäksi on syytä hahmotella joko rakennekaavion muodossa tai muutoin, sitä miten valittu tietoaaines ryhmitellään.

Synopsis hyväksytetään asiakkaalla ja jatketaan sen pohjalta tuotannon suunnittelua.

4.2.1.2. Suunnitteluvaihe

Kun ideointi vaiheen asioista (mitä? miksi? kenelle? ja mitä rakenteella?) on tehty päätökset, siirrytään suunnitteluvaiheeseen. suunnittelu vaiheessa keskeisiä kysymyksiä ovat: mitä media-elementtejä käytetään? Miltä tuotanto näyttää ja millaisia taittomalleja käytetään eli tyyliä? Miten laaja ja monimutkainen tuotannon rakenteesta tehdään? Nämä kaikki kirjataan selostukseksi siitä, mitä asioita ja miten tuotannossa kerrotaan eli asia käsikirjoituksiksi. Osa asia käsikirjoituksista voi olla sellaisia, jotka annetaan asiakkaalle, osa tarkoitettu tuotantoryhmän sisäiseen käyttöön.

4.2.1.3. Toteutusvaihe

Toteutusvaiheessa aloitetaan varsinainen tuotanto. Ohjelmoijat alkavat rakentaa koodia ja kasata toiminnallista runkoa. Graafikot tai visualistit alkavat toteuttaa graafisia elementtejä ja käsitellä kuvamateriaalia visuaalisten suunnitelmien mukaisiksi. Sisällön tuottajat kirjoittavat tekstiä ja kuvamateriaalia tarvittavan laajuisen sisällön aikaansaamiseksi. Tuotanto jaksotellaan tuotantovaiheisiin tuotantosuunnitelmassa ja projektin aikataulussa kuvatulla tavalla ja jokaisen tuotantovaiheen tuloksena on testiversio, jota testataan tarvittavassa laajuudessa.

Multimedia tuotannoissa yleinen tuotantovaiheen jaottelu on jako alfa-version, Beta-version ja master-version. Beta-versioita voi tuotannon laajuudesta riippuen myös olla useita, jolloin ne numeroidaan beta1, beta2 jne. Eri versiot voi tietenkin nimetä muullakin tavoin, olennaista on määritellä selkeästi se, mitä asioita missäkin testi versiossa testataan. Ohjelmistotuotannossa on käytössä tarkat toimialakohtaiset ohjeet eri versioiden testaamisesta. Näitä ohjeita voi soveltuvien osin käyttää myös digitaalisten sisältö tuotteiden testaamisessa.

4.2.2. Dokumentin suunnittelu

Ajatukseni oli saada sellaista dokumentin jossa puhutaan kameran kautta. Tavoitteeni oli saada keskustelua suomen kielestä ja samalla tutustua suomen kielen oppimisprosessiin.

Dokumentin, eri kohdat ovat keskittyneet teeman liittyvään eri näkökulmalta. Dokumentissa on sekä asiantuntijoita että maahanmuuttajia, jotka ovat oppineet suomea.

Dokumentti on toteutettu yksinkertaisesti käyttäen vaan yhtä kamera. Haluaisin dokumentin olevan mahdollisimman totuudenmukainen ja yksinkertainen.

Yksinkertainen dokumentti, jossa ei ole käytetty ylimääräisiä efektejä voi olla hyvin sisältörikas ja kertoa sanomansa. Dokumenttia katsoessa huomaa että kyseessä on ollut hyvin yksinkertaisesta tavasta tehdä dokumenttia.

Dokumentilla ei ollut ennalta minkäänlaista materiaalia. Piti hankkia kaikki materiaalit yksin. Koko tuotanto on luotu omaa luovuus kykyä käyttäen.

Dokumentissa oli kaksi tyyppi henkilöitä: Toinen oli asiantuntija ja viranomainen, joka tarjosi palvelua ja kielen opetusta ja toinen osa oli maahanmuuttaja-taustainen henkilöt, jotka ovat käyneet suomen kielen oppimisprosessin läpi.

Kaunis-mutta erilainen dokumentin sanoma on tuoda esiin suomen kielen oppimisen haasteet maahanmuuttajille ja suomea opiskeleville ulkomaalaisille. Suomi ei ole kielenä kovin tunnettu kieli Pohjoismaiden rajojen ulkopuolella. Jopa suomea puhuvien maahanmuuttajien kielen tasosta voi huomata että kieltä ei käytetä aktiivisesti, johtuen sosiaalisten suhteiden rajoituksista. Tämä on toisaalta ymmärrettävä liberaalissa yhteiskunnassa toisaalta kun otetaan huomioon. Yhteisöllisyyden merkityksen on hyvin tärkeä myös kollektiivisen hyvinvoinnin näkökulmasta.

Dokumentin pääteema on kielen oppiminen ja sen prosessit, samalla se sisältää erilaisia ala-teemoja kuten dialogit, Suomen kauniit maisemat, kaupungin elämä, turistit sekä ilmasto ja kirjastot. Eli niitä elementtejä jotka liittyvät ihmisen jokapäiväiseen elämään.

4.2.2.1. Materiaalin hankinta

Dokumentin käsikirjoitus ohjeistaa pitkälti materiaalin hankintaa. Äänen ja kuvien runsaus vaikuttaa lopputuloksen laatua ja myös pituutta. Olen aina siinä uskossa että rikas materiaali auttaa lopputuloksen leikkaukseen ja varsinaisen teoksen tekoon.

Kaunis-mutta erilainen-dokumentin materiaali oli yhteensä yli 4 tunnin filmiä ja 7 tunnin ääniä. Minulla oli vapaa käsi valita materiaali osaa tehdäkseen hyvän dokumentin. Koodusta materiaalista tehtiin 17':14" pituinen dokumentti.

4.2.2.2. Aikataulutus

Huolimatta pitkistä ja lumisista talvista Suomi on todella kaunis maa. Suomen talvi ja sen puhdas ilma sekä vihreä kesä puhuttavat kaikkia. Dokumentissa olen yrittänyt kuvata kaikista vuodenaikasta. Moni ulkomaalainen ihmettelee Suomen talvea ja sitä miten ihmiset täällä pystyvät tekemään työtä. Neljäs Haastattelemani henkilö oli maahanmuuttajataustainen Moldi Aroui, joka osoitti omalla työllään miten maahanmuuttajatkin pysty sopeutumaan Suomen ilmastoon ja tehdä myös työtä.

4.3. Kuvausvaiheet

Kuvaukset toteutettiin eri paikoissa Helsingin keskustassa, Helsingin Toukolassa, Kontulassa, Haapaniemenkadun TE-toimistossa ja Aralis-kirjasto keskuksessa Hämeentiellä sekä Espoon Kivenlahdessa.

Aloitin kuvaukset yksin Helsingissä kesällä 2012 Senaatintorilla, Kauppatorilla sekä Esplanadissa kesäkuussa. Turistien käyminen Suomessa on kuitenkin enemmän Tuomiokirkko ja Senaatintorilla ja on kesällä hyvä kuvausmahdollisuus. Myös ruuhka Helsingin Esplanadin kuvausmateriaali oli osa dokumentin elokuvassa. Kävin kuvaamassa ja rauhallisesti sain hyvää materiaalia.

Toiset kuvaukset tapahtui Helsingin Haapaniemen Työ- ja elinkeinotoimistossa maahanmuuttajien osastossa 27.11.2012 käsikirjoitus ja suunnittelun mukaan. Tuottajan kanssa tapasimme koulussa ennen kuvausta ja kävimme ottamaan lisä kalustot koulun varastosta kuin kamera slider ja valot ja muut kalusteet oli

henkilöautossa. Ennen haastattelun alkua asetimme kamera ja säädimme kuvauspaikan valoa ja äänen laatua.

Haastattelimme Haapaniemen Marjatta Erharuyi työ- ja elinkeinotoimiston Maahanmuuttajapalvelujen yksikön paikallisjohtajaa. Asensin kamera, ääni ja valo kalusteet paikoille ja tuottajan rooli siinä oli myös toimittaja. Aikaisemmin olimme päätyneet siihen, että kysymykset vaaditaan enemmän maahanmuuttajien kielitaito ja työelämän tilanne. Tuottajan kanssa kirjoitimme kysymyksiä etukäteen. Hyvät ja huonot ja sitä että onko järjestetty riittävästi suomen kielen kurssseja vai ei? Kuinka he voivat saada työpaikka sellaisella kielen taidolla? Riittääkö, heidän kurssien materiaalit ja opinnot työelämään vai ei? ja paljon muita.

Kuvaus kalustot oli valmiina kuvaukseen ja siinä käytin hirveän kamera slideria koska toimiston tilanne oli hyvin sopiva kamera slideriin ja meillä oli paljon kuvaus materiaalia. Kuvaus loppuvaiheessa meillä oli ääni ongelmaa eli kuvauspaikan ulkopuolella oli paljon äänihäiriö työntekijät ja asiakkaiden korkea ääni, joka äänimateriaalimme oli huono. Meidän piti kuvata uudestaan viimeinen haastattelun osaan. Meillä oli kiire ja myös Marjatta Erharuyilla oli kiireinen aikataulua ja meidän piti heti lopettaa kuvaamista. Viimeisessä kuvausvaiheessa onnistuimme saada hyvä äänimateriaalia sekä kuvaa.

Seuraavana päivänä kävin yksin kuvaamassa sama kuvauspaikan maahanmuuttajien työhakemus odotus yleisillassa ja sain hyvää materiaalia. Monet työntekijät kysyivät minulta kuvausluvan ja tunsin itseni vähän erilaista siellä, että miksi suomalainen tuottajan kanssa ei kukaan kysynyt mitään kuvausluvasta mutta kun olin yksin paikalla, monta kertaa kysyttiin minulta.

Järjestimme kolmannen kuvauksen Toukolassa Helsingissä 3.1.2014 ja haastattelu tapahtui Helsingin yliopisto-opettaja Leila White kanssa. Kun muutin Suomeen 2006 vuonna, tutustuin Leila Whiten kirjoihin, jotka on kirjoittanut suomen kielen oppimisen ulkomaalaisille. Pitkästä aikaa kiinnostuin tutustua häneen ja löysin hänen yhteystietoja ja kerroin tuottajalle. Hän onneksi sai

haastattelu mahdollisuus hänen kanssa. tekeminen henkilö, joka voisi analysoida hyvin suomen kielen oppimisen tilanne. Itse asiassa olin tosi iloinen kun näin hänet ensimmäinen kerta.

Monta päivää ennen vein oma henkilö autoni autokorjaamolle ja meidän piti viedä ja noutaa kuvaus kalustot bussilla. Olimme kaksi ja paljon kalustot. Aamulla yritimme löytää Leila Whiten asuntoa ja olimme väärässä paikassa alueella ja kysyin alueen asukailta hänen osoitteen. Kymmenen minuutin päästä löysimme osoitetta, Hieno pihallinen omakotitalo, jossa siinä oli kuin kirjasto. Täynnä kirjoja itse tykkäsin erittäin kuvauspaikasta. Siinä kuvaukset ja ääni oli hyvä ja ei tapahtunut mitään ongelmaa. kuvauksen jälkeen tuottajan kanssa menimme takaisin kouluun palauttamaan kalustot.

Neljäs kuvaus tapahtuma oli 27.01.2013 Espoossa Kivenlahdessa yli 20 vuotta Suomessa asuva Moldi Arouin kanssa. Tuottaja oli sovittanut haastattelemisen mahdollisuus tarkemmin hänen kanssa aikaisin ja järjestetty kuvaamista hänen luona. Tuottaja oli etukäteen kertonut koko hänen perheelle, että mistä kuvataan ja mitä tapahtuu kuvauksessa. Kuvasin koko perheen koti istumis-tapahtumia ruokapöydän istumistapahtumista. Tuottaja puolestani selitti hyvin perheelle, että mitä minä haluan kuvata siellä. Heidän luona oli hyvä tila kuvaus kalustoille ja asentaminen oli helppo kaikissa paikoissa ja otin paljon kuvakulmia ja siitä tuli hyvää materiaalia.

Moldi haastattelussaan kertoi siitä miten tuli Suomeen miten löysi työtä ja miten oppi suomea. Myös hän toi esille maahanmuuttajien elämää Suomessa. Otimme pitkiä kuvauksia ja keskustelimme pitkään, joten meillä oli käytössä laaja materiaalia. Kuvasimme myös pihalla missä Moldi esitti työelämänsä. Päivän kokonaissaldo oli 62 minuuttia kuvausta.

Viides kuvaus tapahtui tammikuussa 2013 Helsingin Kontulassa. Suomessa asuva melkein kaksikymmentä vuotta asuva maahanmuuttaja laulaja ja säveltäjä Rashid Fayezejadin kanssa. Kuvaus prosessissa olin yksin ja minun piti järjestää kaikkien tehtäviä suunnittelun mukaan. Kuvauspaikka oli pieni, jossa oli vaikea tehdä kaikkea kuvaus tekemistä yksin.

Kuvauskaluston tarvitaan myös kuvauslupaa, josta pitäisi saada asian omaisen allekirjoitusta. Tämän jälkeen aloitettiin kuvausta. Ennen varsinaista kuvausta tein tarvitsevat väri ja valo kontrastit ja säädin kuvaus valoa.

Valon säätö oli vaikea tehtävä, sillä Fayezejadilla on näkö vammansa takia heikko valo sietokykyä. Tästä johtuen en saanut säätä valoa tarpeeksi hyvin. Piti myös olla varovainen ettei liikkuessaan ettei hän törmää kaapeleihin.

Jouduin useita kertoja uusimaan kuvaamista ennen kuin sain tarvitseva materiaalia aikaiseksi.

Rashidilla laulajana ja säveltäjänä on paljon teoksia. Useita niistä löytyy netistä. Rashid Fayezejad on oppinut molempia Suomen virallista kieltä eli suomea ja ruotsia, joten hänen haastattelunsa oli motivaattorin rooli koko dokumentin tuotannossa. Lopuksi vielä varmistin että kaikki asiat ovat paikallaan eikä ole tarvetta uuteen kuvaukseen.

Kuvauksen kuudes osa toteutui Helsingin Hämeentien Aralis-kirjasto-keskuksessa. Tämän jälkeen kävin Metropoliassa tallentamaan saadut materiaalit. Käsikirjoituksen alussa oli tarkoitus myös käydä Helsingin Yliopiston kirjastossa. Pyysin Kim Räisäsestä toimimaan toimittajana ja kertomaan suomalaisesta kirjastosta ja siitä miten voi kirjastoa käyttää polkuna oppimaan suomea lainaamalla eri suomen kielen liittyviä julkaisuja.

Tuottaja aluksi hieman epäröi mutta lopulta asia meni hyvin mukavasti. Toimittajan kanssa määrittelimme kuvauspaikan. Sieltä suunnittelin kirjaston valoa värilliseksi. Ainut huolimme oli, ettei kirjastossa kävijät törmäisi kuvaus työkaluihin tai kävelevät toimittajan edeltä. Joskus jouduimme odottamaan kunnes asiakas ottaa meidän tavoittamaa kuvauspaikasta kirjansa ja jatkoimme kuvausta. Yhden kerran mieshenkilö tuli eteen ja jouduimme kertaamaan koko kuvaus pätkä uudelleen.

Toimittaja käyttäen suomen kielen alkeiskirjaa esitti suomen kielen rikkautta ja myös siitä miten voi tietokoneen avulla ja kirjastossa oppia suomea. Tämän jälkeen kuvasimme Arabian alueella kahta vierekkäistä kirjastoa, näyttääksemme kirjastojen tiheyttä Suomessa.

4.3.1. Dokumenttielokuvan ohjaaminen

Ohjaajan rooli ja tyyli vaihtelee filmi kohtaisesti. Dokumentissa kohtaukset eivät kertautu ne ovat esille kerrallaan eikä siihen enää palata. Monesti ehkä dokumentissa näytettävän kohde ei ole samaa mitä käsikirjoituksessa on mietitty. Kaunis-mutta erilainen dokumentissa oli oma haasteensa, sillä ohjaustehtävän lisäksi piti hoitaa myös muita asioita. Kokonaisuudessa dokumentin ohjaaminen oli eräänlainen haaste itselle ja omaa kykyjeni toteutukselle.

4.3.2. Oikeudet

Tuotannon oikeuksien osalta on aina syytä muistaa sopia käyttö-, kopiointi- ja tekijänoikeuksista (tuotannossa käytettävään materiaaliin ja itse tuotteeseen) sekä vapaa- ja tekijän kappaleista ja tuotannossa syntyvän materiaalin käytöstä muussa yhteydessä.

Tuottaja luovuttaa tuotteen käyttöoikeudet asiakkaalle vain sopimuksessa määrittelyssä laajuudessa ja siinä tuotteelle määrittelyyn käyttötarkoitukseen. Kaikista muista oikeuksista neuvotellaan aina erikseen.

Tuotteeseen mahdollisesti liittyvästä kopioiden valmistuksesta voidaan tapauskohtaisesti sopia joko niin, että kopiointioikeus on yksistään tuottajalta tai asiakkaalla. Käytännössä kuitenkin usein ilmenee tapauksia, joissa molemmilla osapuolilla on oikeus, määritellyissä rajoissa, kopioiden valmistamiseen.

Tekijänoikeuksien osalta pääperiaatteena on se, että tuottaja vastaa kaikista tuottamansa materiaalin oikeuksista ja sen käytön luvallisuudesta. Tämä vastuu koskee, myös tuotannossa sisältyy musiikkia vastaa tuottaja tallenne korvauksista ja tuotteen esittäjä esityskorvauksia.

Tuottajalla on oikeus lakisääteisiin vapaa kappaleisiin, joiden määrästä sovitaan erikseen tuotanto sopimuksessa. Tuottajalla on myös oikeus käyttää tuotannossa syntyvää materiaalia muissa tuotannoissaan, ellei asiakas ole sitä erikseen kieltänyt. Materiaalia ei kuitenkaan saa käyttää silloin, jos siitä aiheutuu asiakkaalle haittaa.

4.4. Jälkituotanto

4.4.1 Aikataulut

Ennen ohjelman suunnittelua tuottajan kanssa olin kuvannut osa sisällöstä kesällä 2012 ja toisen osan kuvattiin tuottajan kanssa marraskuussa 2012 - helmikuun 2013 välisenä aikana. Kuvaus oli jaettu eri vuodenaikaan näyttääkseen suomen luontoa eri aikoina.

Dokumentin editointi ja leikkaus tapahtui viikossa. Mutta äänen ja musiikki valinta varten meni tämän jälkeen muutama päivää. Koko prosessi tapahtui helmi-huhtikuussa 2012. Dokumentti valmistui huhtikuussa 2012. Tämän jälkeen dokumentti siirrettiin DVD:hen. DVD tallennuksen hoiti ohjaava opettaja Kai Ansio. Tallennetta tehtiin kymmenen kappaletta.

4.5. Leikkaus

Kaunis-mutta erilainen dokumentin leikkaus alkoi heti kuvauksen jälkeen. Tuottaja oli varannut AVID editointi huoneen ja meillä oli kokonainen viikko aika käyttää sitä. Itse toimin leikkaajana ja tuottaja auttoi monissa paikoissa. Erityisesti hänen apunsa tarvitsin siinä missä keskusteltiin suomen kielestä ja sisällöstä.

Dokumentin musiikin valinnasta pyrimme saamaan tekijänoikeusvapaata musiikkia joka myös soveltuisi meidän aiheeseen.

Koska meillä oli riittävästi materiaalia, ei ollut paljon tarvetta efektiin. Itse haluaisin dokumentin olevan mahdollisimman yksinkertainen ilman lisää effektejä. Ainut haasteeni oli epävarmuus dialogien yhteenkuuluvista ja dialektisesta etenemisestä, sillä oma kielitaitoni ei ole riittävän hyvin valitsemaan sisältöä rakenteellisesti.

4.5.1 Ääni, musiikki, spiikit ja grafiikka

Ääntämistä varten minulla oli aina kaksi mikrofonia mukana: langaton ja langallinen mikki. Käytin molempia äänittämisessä, joten minulla oli kaksi eri äänenlaatua jokaisesta kuvauksesta. Asetin langattoman mikin haastateltavan kaulan. Näin saimme käyttää kaksi eri laatua ääniä tarpeen mukaan.

Tuottaja valitsi dokumentin taustamusiikin. Valitsimme viidestä kappaleesta Macera; Lars Bo Kujahn kappaleen. Tuottaja sai tämän kappaleen Find The Tune Metropolia ammattikorkeakoulun musiikkipankista.

Puhe tai dialogi oli näkyvä osaa dokumentista, joka oli alusta asti mukana. Tuottaja hoiti spiikkaus osion, minun tehtäväni oli tallentaa äänet ja muutaman kerran kertaamisen jälkeen saimme parhaan äänen valittua.

Graafista suunnittelua käytin ainoastaan dokumentin alussa ja lopussa. Tuottaja oli laatinut haastateltavien henkilöiden nimet. Ohjaajan tarkistuksen jälkeen nimet kirjoitettiin dokumentin alussa ja loppukohtauksessa.

5 Dokumenttielokuvan haasteet

5.1. Idea

Dokumentin sisältö ehkei suoraan liittynyt minun opiskelu aiheeseen. Kyseisellä dokumentilla haluaisin samalla kun toteutan opinnäytetyötäni myös peilata osaa omaa elämää maahanmuuttajana, joka astuu uuteen maahan ja käy niitä haasteita läpi mitkä vaikuttavat hänen sopeutumiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Dokumentti-idea siis sisälsi sekä omaa opiskelu aiheeni kypsyysnäytteenä että myös maahanmuuttajan elämän tärkeimmistä haasteista Suomessa siis suomen kielen oppimista.

5.2. Käsikirjoitus

Aihe voi olla varsin merkittävä, sillä Suomessa on paljon maahanmuuttajia ja ulkomaalaistaustaisia henkilöitä, joille suomi on toinen kieli. Kieli on väline, jolla voidaan ottaa yhteyttä muihin ihmisiin. Ihminen on luonteeltaan sosiaalinen, joten kieli on tärkeä väline kommunikoinnissa.

Tavallisesti vieraan kielen oppiminen vaatii aikaa ja jokaisella kielellä on omat haasteensa. Suomen kieli erottuu kuitenkin muista eurooppalaisista kielistä selkeästi vaikeutensa takia. Haluan paneutua siihen, mitä kielelle voisi tehdä, jotta sen oppimisesta tulisi helpompaa.

Tavoitteeni on, voiko suomen kielen oppimista parantaa jollakin tavalla, jotta sen oppiminen olisi helpompaa ja mielekkäämpää. Yritän tutkia ongelmia mahdollisimman myös omien kokemuksieni kautta ja paneutua aiheisiin, jotka ovat olleet itselleni haastavia. Pää tavoitteeni on eri näkökulmien läpikäynti sekä valottaa eri tarinoiden kautta suomen kielen oppimisprosessia. Tutkimus on kuitenkin vain osa laajaa kokonaisuutta.

Tutkimusongelmia on monia: Sopivien haastateltavien löytäminen, sekä etenkin asiantuntijoiden saaminen mukaan dokumenttiin. Myös sopimuslupien hankkiminen voi olla haastavaa joissakin tilanteissa.

Kuvaukset aloitetaan syksyllä ja ne jatkuvat aina keväälle saakka. Tarkoituksen on saada katsojalle myös kuva Suomen eri vuodenaajoista. Kuvaaminen järjestetään tuottajan aikataulun mukaan. Olemme sopineet, että joskus käyn itsekin kuvaamassa materiaalia ja ilmoitan siitä tuottajalle. Tuottaja on mukana kuvauksissa myös haastattelijan roolissa. Tuottajan rooli on erityisen tärkeä, kun asioidaan eri yhteyshenkilöiden kanssa sekä hoidetaan sopimuspaperit ja muut dokumenttiin vaadittavat asiakirjat kuntoon.

5.3. Asenne

Yksi merkittävistä asioista dokumentin tekemisessä on ihmissuhteet. Koska aiheeni liittyi suomen kielen oppimiseen dokumenttini ensi sijaiset henkilöt tai päähenkilöt tulivat olemaan viranomaiset ja maahanmuuttajien kanssa työskentelevät tahot. Kun astuin ensimmäisen virastoon saadakseni kuvata ja haastatella joitakin henkilöitä sain kovan vastaiskun. Piilevä rasismi ja rakenteellinen syrjintä on ollut suurin henkinen rasite ja haaste dokumentin tekemisessä. Kun astuin virastoihin yksin minulta tiivattiin kuvauslupaa ja monia muita kysymyksiä sateli minua kohtaan. Ikään kuin olisin eräs turvallisuusuhka. Mutta kun Kim Räisänen, joka on syntyperäinen suomalainen astui kuvioon niin kaikki oli kuin voideltu leipää.

On hyvin haasteellista ja jopa vaikea maahanmuuttajana lähteä hakemaan yhteistyötä tai lähestymään viranomaisiin ilman että joutuisi suurennuslasin alle. Tätä asia vaikutti koko dokumentin prosessiin ja lopputuloksen sävyllä voi sen huomata dokumentissakin.

5.4. Kielitaidon haasteet

Suomen kieli ei ole minun ensimmäinen eikä valitettavasti edes toinen kieli. Maahanmuuttajana, jolla valitettavasti ei ole kovin laaja suomalaista verkostoa en pysty tuomaan esiin kaikki tarvitsemani asioita. Heikko kielitaito on ollut eräänlaisena muurina rakentaessani suhteita ympäristön kanssa.

5.5. Tekijänoikeudelliset haasteet

Yleensä kun olin kuvaamassa kaupungissa tai jotain kohdetta olin huolissaan tekijänoikeudellisesta asioista. Sillä en ollut varmaa onko luvallista ottaa kuvaa jostain kohteesta vai ei. Mutta kun tuottaja oli mukana, tämä asia sujui helpommin johtuen siitä, että hän osasi asiat ennaltaan.

5.6. Hallinnolliset haasteet

Paperityöt ja hallinnolliset tehtävät olivat heti alusta asti minulle vaikeita. Siksi pyysin tuottajaa että hän hoitaisi paperisota osiot. Osa siksi etten ole kovin byrokraatti ihminen ja toiseksi kielitaitoni ei ollut riittävä hoitamaan vaikeita paperitöitä.

5.7. Yhden henkilön työ

Käytännössä tein koko dokumentin idean, synopsiksen, suunnittelun, käsikirjoituksen, kuvaamisen, editointi ja leikkauksen yksin. Näiden kaikkien vaikeinta oli kantaa tavarat paikasta toiseen sillä se oli sekä painava että tilaa vievä ja fyysisesti rasittava työ. Työn hyvän puoli on se että opin tekemään kokonaisen dokumentin käyttäen minimaalista ulkopuolista apua lukuunottamatta toimittajan työtä.

5.8. Vuoden kaudessa kuvaus haasteet

Dokumentti on kuvattu kaikissa Suomen vuoden ajoissa. Haasteena oli pitkät talvet ja varsin lyhyt kevät taikka kesät. Moni maahanmuuttaja sanookin että Suomessa on pitkä talvi ja lyhyt kevät. Talvena oli hyvin vaikea kuvata, sillä oli vaikea kantaa kaikki kuvaamisen materiaalit mukana paikasta toiseen.

5.9. Kalustojen kuljettaminen omalla autolla

Monesti kun jouduin kantamaan yksin kalusteita, se oli hyvin tuskallinen ja vaikea. Tuottajan kanssa tilanne oli kuitenkin toisin. Kun piti kuljettaa kalusteet omalla autolla, jouduin kustantamaan koko matkan itse.

5.10. Tiukka aikataulu kuvaus aikana

Yleensä kuvaustilanteessa on ollut kiireinen aikataulu. Erityisesti Rashid Feyeznejadin kanssa jouduin sekä aikataulun että hänen erikoistilanteensa vuoksi todellisten haasteiden eteen.

5.11. Kuvausluvut

Kuten 6.3:ssa on todettu rakenteellinen, syrjintä oli yksi isoista haasteista. Tästä johtuen mihin tahansa meninkin, aina minulta vaadittiin kuvauslupaa. Kun tuottaja Kim Räisänen tuli mukaan ei enää kuvaus lupia kysytty. Kim näytti saman käsikirjoituksen jota minäkin heille näytin. Suomalaisen henkilön mukanaolo siis helpotti asian huikeasti.

5.12. Taloudellinen haaste

Koska meillä oli hyvin rajattu budjetti, jouduimme käyttämään hyvin säästäväisesti autoa tai sellaista tilannetta missä tarvittaisiin mahdollisesti lisää maksua. Osa kalustoista ja myös kuljetusauto oli omaani ja osa kalustoista saatiin koulusta. Haasteesta huolimatta opin tekemään pienellä budjetilla suhteellisen hyvän dokumentin.

5.13. Käsikirjoituksen haasteet

Käsikirjoituksen laatiminen oli henkilökohtaisesti hyvin haasteellinen. Alkuperäisen suunnitelman mukaan dokumentin pääroolin olisi pitänyt hoitaa eräs Suomessa pitkään asunut henkilö. Koko käsikirjoitus oli kirjoitettu hänen varalleen. Viime hetkessä hän ilmoitti vetäytyvänsä hankkeesta ja näin jouduin suunnittelemaan ja kirjoittamaan koko käsikirjoituksen uudestaan.

6 Elokuvan tuotantoprosessin haasteet

6.1. Kielelliset haasteet ennakko tuotannossa

Kaiken kaikkiaan elokuvan tuotantoprosessi on virallista ja paperit on vaikea minulle vaikka en tiennyt mistä pitää alkaa ja olin väärässä paljon kun minun dokumenttielokuvassani ei ollut tuottaja ennakko tuotannossa. Tuotanto viralliset paperien ymmärtäminen on vaikea minulle ja en pysty tehdä ne yksin ilman suomalainen tuottajaa.

6.2. Kielihaasteet kuvauksissa

Luulen, että kuvausaikana minun kielenhaasteet ei ole kuin ennakkotuotanto prosessia, koska siinä enemmän kuvaaminen taidot vaikuttaa kuvaksiin kuin suulliset kielentaidot. Vaikka pitää selittää selvästi kuvaus osallistuneille tehtävät mutta pärjään kuitenkin hyvin vaikka olen yksin kuvauspaikalla. Kyllä aina kuvausprosessikin tarvitsee hyvää kielentaitoa.

6.3. Kielihaasteet jälkituotannossa

Jälkituotanto prosessi on hyvin tärkeää ja yksin en koska pysty tehdä niitä ilman tuottajaa. Kielentaito vaikuttaa myöskään jälkituotannon prosessiin ja paperit pitää olla kunnossa, esimerkiksi loppuraporttipaperit.

7. Yhteenveto

Kaunis – mutta erilainen-dokumenttiprosessin oppina voidaan kertoa että ennakkosuunnittelu ja tuotannon huolellisella esivalmistelu on huomattava merkitys tuotannon menestymisen varmistamiseksi. Suomen kielen sujuva osaaminen on avain moneen oven avaamiselle. Työn aikana kävi ilmi, että kielitaidolla on suuri merkitys suomalaisten luottamuksen saavuttamiseen. Työtehtävässä kielitaidolla on myös suuri vaikutus kontaktien luomiselle ja työn sujuvuutta.

Suomen kielen oppimisprosessin dokumentoiminen ja sen esittäminen laajemmalla mittakaavalla voi edes auttaa maahanmuuttajien motivaatiota oppimaan suomen kieltä.

Dokumenttielokuvan tuotannossa on otettava huomioon käsiteltävä teema kokonaisvaltaiseksi ja tuoda esille keskusteltava teemoja 360 astetta ajattelen.

8 Lähteet

Holm Pasi, Hopponen Anneli, Lahtinen Markus (2008) Pellervon taloudellinen tutkimuskeskus PTT. Helsinki. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja nro 210. Maahanmuuttajien työkyky 2008 [verkkojulkaisu]. Julkaistu 30.9.2012. (19.12.2013), http://www.ptt.fi/dokumentit/mamuraporttiptt_0711081413.pdf

Jaakkola Magdalena (2009), Maahanmuuttajat Suomalaisten näkökulmasta, Asenne muutokset 1987 - 2007, Helsingin kaupunki 2009. Tutkimuksia 1

Kautto, Mikko (2004) Tulevaisuusselonteko ikärakenteen muutoksesta. Valtioneuvoston kanslia 17.11.2004, Helsinki.

Opetushallitus (2012), Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet, Edita Prima Oy/Timo Päivärinta/PSW Folders Oy 2012

OPH (2007) Aikuisten maahanmuuttajien kotouttamiskoulutus. Suositus opetussuunnitelmaksi. Helsinki: Opetushallitus. [viitattu 18.12.2013], http://www.edu.fi/julkaisut/koto_ops.pdf

Räty (2002) Maahanmuuttaja asiakkaana, Räty, M. Helsinki: Tammi

Sailas, Raimo (2008) Helsingin Sanomien haastattelemana artikkelissa Olli Pohjanpalo: "Työikäisen väestön määrä vähenee ennätysvauhtia" 23.10.2008, Kotimaa A10.

TEM (2012), Maahanmuuttajabarometri 2012 [verkkojulkaisu]. TEM raportteja 11/2013, (19.12.2013), http://www.tem.fi/files/35826/Maahanmuuttajabarometri2012_11_2012.pdf

TE-toimisto (2013), Maahanmuuttajien kotouttaminen, http://www.tem.fi/tyo/maahanmuuttajien_kotouttaminen (18.12.2013)

Työministeriö (2007) Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma, Työhallinnon julkaisu 371, Helsinki.

Työterveyslaitos (2009) Maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan elämän eri osa-alueilla. Osaaminen, työ ja hyvinvointi. [verkkojulkaisu]. Julkaistu 28.2.2009, (19.12.2013) http://www.hare.vn.fi/upload/Julkaisut/13135/4572_Setu_9-2009.pdf

Ulla Lukkari (2004), Digitaalisen sisältötuotantoprojektin hallinta, Edita Prima Oy, Helsinki

Liite 1: Synopsis

Synopsis

Elokuva kertoo suomen kielen opiskelusta ulkomaalaisten näkökulmasta. Pitkään Suomessa asunut kurditaustainen päähenkilö kertoo suomen kielen opiskelustaan ja millainen prosessi se on ollut. Dokumentissa paneudutaan myös suomen kielen oppimisen haasteisiin sekä suomen kielen osaamisen vaikutukseen työelämässä.

Tausta

Maahanmuuttajia on tullut Suomeen kaikkialta maailmasta. He ovat osa Suomea, joten heidän tulisi osata suomea pärjätäkseen yhteiskunnassa. Yleinen käsitys on että suomen kieli on vaikeaa, mutta onko se oikeasti totta? Ehkäpä suomen kieli on vaikeaa useille, koska kielessä on paljon sijamuotoja ja muita haastavia kielioppiasioita. Suomi on myös vaikeaa erilaisuutensa takia, ja yleensä sen oppiminen vie vuosia. Miten kielen voi kuitenkin oppia, kun se tuntuu erittäin monimutkaisemmalta jopa suomalaisille.

Jos asia on näin, kuinka suomen kielen oppimisprosessia voisi kehittää. Dokumentissa paneudutaan haasteisiin, ongelmiin ja ratkaisuihin sekä kerrotaan suomen kielen oppimisen erilaisista vaihtoehdoista.

Suomen kielen oppiminen ei ole nopea prosessi. Suomea opetetaan kuitenkin yksinkertaisesti ja kieleen tutustutaan helposti lähestyttävällä tavoin.

Liite 2: Dokumenttielokuvan suunnitelma

Kaunis - mutta erilainen

Dokumenttielokuvan kesto: 17:14 minuuttia.

Formaatti: PAL 16:9 25fps Full HD 1080p

Levy: DVD

TYÖRYHMÄ

Käsikirjoitus ja ohjaus: Khosro Azizi Asl

Kuvaus, äänittäjä, valosuunnittelija, äänen jälkikäsittelijä, leikkaaja: Khosro Azizi Asl

Tuottaja, toimittaja ja äänisuunnittelija: Kim Räisänen

AIKATAULUT

Kuvaukset: Kesäkuu 2012 - helmikuu 2013

Jälkituotannon työt:

Leikkaus: Helmikuu - maaliskuu 2013

Ääni ja spiikit: maaliskuu 2013

Viimeistely: huhtikuu 2013

Musiikki: Find The Tune

Valmis: 30.3.2013